

Debreceni Egyetem Történész Hallgatók Egyesülete

VI. Hallgatói Konferencia

Programfüzet

Időpont: 2014. április. 7. (hétfő), 12.00 – 16.00.

Helyszín: Történelmi Intézet Könyvtára (316-os terem)

PROGRAM

Levezető elnökök: Dr. Miru György és Dr. Püski Levente

Megnyitó

12.00-12.10: Dr. Pók Attila, a Magyar Történelmi Társulat főtitkára

Előadók

12.10-12.30: Sztancs Gábor: Keleti Tótok önrendelkezési kísérletei 1918 őszén. Adalékok a Jászi Oszkár vezette Nemzetiségi Minisztérium történetéhez

12.30-12.50: Császár Ildikó: Magyar-olasz kapcsolatok 1927-1932 között

12.50-13.10: Bánki András: Pethő Sándor és a "szociális népkirályság" eszméje

13.10-13.20: Szünet

13.20-13.40: Cseh Balázs Zoltán: A boletta kérdés

13.40-14.00: Szücs Gábor: Vívósport a Horthy-korszakban

14.00-14.20: Kiss Andrea: "1968- en bloc"

14.20-14.40: Opre Bernadett: Magyarországi Mária árpád-házi hercegnő és nápolyi királyné művészetpártoló tevékenysége

14.40-15.10: Veres Tünde: Birtokharcok Regéc uradalmáért a XVII. században

15.10-15.20: Szünet

15.20-15.40: Gali Diána Zsuzsanna: „Mondd meg nekem, mit eszel, megmondom, ki vagy.” Számvevők és vonásigazítók éttrendjei Kolozsvárott Báthory Gábor és Bethlen Gábor uralkodása alatt

15.40-16.00: Danku Zsuzsanna: Constitutio Criminalis Theresiana, a felvilágosodás korának büntetőtörvénykönyve

16.00-16.20: Váradi Katalin: Az 1863-as és az 1870–71-es orosz diplomáciai siker megítélése és összehasonlítása az Üstökös és a Kladderadatsch alapján

16.20-16.40: Kovács Márta: Éhínség és fényűzés. Végletek Indiában 1876 – 1878-ban (Brit-India kettősségének ábrázolása az angol parlament és a sajtó tükrében)

16.40-17.00: Simkó Csilla: Az Odüsszeia és a transzcendens. Isteni-emberi kapcsolatrendszerek

17.00-17.20: Fakász János: Küklopsz - Egy szatírxjáték és tanulságai

17.20-17.30: A konferencia zárása

REZÜMÉK

Sztancs Gábor (Történelem MA II.): *Keleti Tótok önrendelkezési kísérletei 1918 őszén. Adalékok a Jászi Oszkár vezette Nemzetiségi Minisztérium történetéhez*

Témavezető: Miru György

A Jászi-féle nemzetiségi minisztériumnak szlovákokkal folytatott tárgyalásaihoz kívánnék néhány szempontot hozzá tenni. Ismereteseek Jászi Oszkárnak a tótokkal 1918 novemberében folytatott tárgyalási sorozata illetve a számukra felajánlott Tót Impérium terve, de az idők során feledésbe merült Magyarországon, hogy 1918 őszén a szlovák nemzeti önrendelkezésnek két útja bontakozott ki. A nyugati szlovákok önrendelkezése jól ismert, én a másik lehetőséggel az Eperjesen megalakuló "Keleti Tót Nemzeti Tanács"-csal (Vichodnoslovenks Rada) foglalkozom, amely mind nyelvileg, mind kulturálisan is eltért a nyugatitól. Ennek élén Dvortsák Viktor, Sáros megyei fő levéltáros, az Eperjesen szlovák dialektusban kiadott Naša Zastava szerkesztője állt, aki a regionális identitás felhasználva igyekezett leválasztani keleti szlovák megyéket a nyugatiakról. Azt vizsgáltam meg, hogy a Jászi-féle nemzetiségi minisztériumban miként is jelent meg keleti szlovákok kérdése, illetve a saját nemzeti tanácsuk deklarálástól hogyan jutottak el az önálló állami lét megfogalmazásáig és létrehozásáig.

Császár Ildikó (Történelem PhD, I.): *Magyar-olasz kapcsolatok 1927-1932 között*
Témavezető neve: Dr. Barta Róbert

1927. április 5-e fontos dátum a két világháború közötti magyar külpolitika történetében, hiszen ekkor kötött meg a magyar-olasz szerződés, amellyel Magyarországnak sikerült kitörnie az elszigeteltségből. Hogyan sikerült a két állam külpolitikai törekvéseit összhangba hozni? Milyen aspektusai voltak a relációnak? Mennyiben vált uralkodóvá az olasz irány Bethlen István és Károlyi Gyula miniszterelnöksége idején? Előadásomban nagy hangsúlyt fektetek a magyar-olasz fegyverszállításokra, ebből kifolyólag az osztrák Heimwehr szervezettel fenntartott kapcsolatot is szemléltetem.

Bánki András (Történelem BA, III. – Politológia BA, III.): *Pethő Sándor és a "szociális népkirályság" eszméje*

Témavezető: Dr. Szabó Szilárd

Dolgozatom témája a szociális népkirályság eszméjének megjelenése Pethő Sándor publicisztikájában. A Magyar Nemzet alapító főszerkesztője hatalmas mértékű közírói életművet hagyott hátra, amelyet áthatnak a legitimista és monarchikus eszmék. A két világháború között a királyság államformájának teljes restaurálását, azaz a trón tényleges betöltését több monarchikus mozgalom, eszme céljának tekintette.

Előadásom elején ezeket a különböző mozgalmakat vizsgálom meg, azzal a céllal, hogy később összehasonlíthatóvá tegyem őket a Pethő Sándor által vallott koncepcióval. Az 1930-

as évekre kristályosodott ki Pethő koncepciója, az, hogy ő pontosan miként képzelte el a kívánatos új államformát és az államot. Az eszmét Griger Miklós nevezte el, és igyekezett politikai téren megvalósítani, míg Pethő publikációiban foglalkozott vele. Prezentációm alapvetően néhány, a téma szempontjából releváns publikációjának elemzését tartalmazza, megvizsgálva, hogy milyen jellegzetességei, elemei voltak Pethő szociális népkirályság eszméjének. Koncepciójában a szociális jogok, a társadalmi reformok, és tulajdonképpen a restauráció is a revízió érdekében szükséges feltételek.

Előadásom végén a szociális népkirályság eszméjét hasonlítom össze a többi monarchikus eszmével. Megállapításom, hogy a Pethő által vallott eszme különbözött mindegyiktől. Hiszen a trón betöltése, és maga a királyság intézménye koncepciójában nem cél, csupán egy eszköz a magyarság önrendelkezésének biztosításához. Ezzel pedig élesen elüt korának legitimizmusától, ahogyan koncepciójának kompromisszumképessége is.

Cseh Balázs Zoltán (Történelem - Földrajz tanári MA, II.): *A boletta kérdés*

Témavezető: Dr. Püski Levente

Előadásomban a Képviselőházi naplók segítségével egy olyan témát igyekeztem elemezni, ami a történeti köztudatban ritkán és ráadásul tévesen szerepel. A bevezetés a nagy gazdasági világválsággal és annak hatásaival kezdődik, amire a válasz egy kormányzati reform volt. A gabonatermelés megsegítésére előterjesztenek egy törvényjavaslatot, amelynek középpontjában a gabonajegy vagy az ún. boletta áll, ami erősen megosztja a kormánypártot és ellenzéket. A törvényjavaslat előterjesztése, a javaslat és a gabonajegy mellett állásfoglalók (kormánypártiak) és a javaslatot ellenzők, a gabonajegyet hevesen bírálók (ellenzékiek) meglátása szerint próbálja a dolgozat megértetni a boletta szerkezetét, lényegét. Célja a gabona eladásának segítése úgy, hogy a kormány 3 pengős támogatást ad minden métermázsza eladó gabonája után a termelőnek, akinek pedig nincs eladó búzája, azt más eszközökkel igyekszik támogatni, tehát a reform nem csak a gabonajegyéről szólt.

Szücs Gábor (Történelem-informatika minor BA, II.): *Vívósport a Horthy-korszakban*

Témavezető: Dr. Barta Róbert

Előadásomban Magyarország legeredményesebb sportágával, a vívással, annak Horthy-kori fejlődésével, társadalmi háttérével és belső viszonyaival foglalkozom. Ehhez forrásként használtam fel több memoárt, internetes statisztikai adatot, illetve a Magyar Vívószövetség 75 éves jubileumára kiadott összefoglaló művének statisztikai adatait. Prezentációm során bemutatom a magyar vívósport kialakulását, fejlődésének fordulópontjait, szakmai háttérének kifejlődését, illetve a magyar vívás nemzetközi szereplését mind a pástokon belül, mind a nemzetközi sportvezetés terén. Emellett kitérek a női emancipáció és a zsidó integráció vívóvilágon belüli végbemenetelére és annak a társadalomra gyakorolt hatásaira. Előadásomat a vívás II. világháború utáni továbbélésével és megváltozott körülményeinek bemutatásával zárom.

Kiss Andrea (Történelem MA, I.): "1968- en bloc"

Témavezető: Dr. Györkös Attila – Dr. Pallai László

Előadásomban szeretném bemutatni, hogy 1968-ban milyen események történtek a világban. Milyen hatások érték a diákokat, melyek kiválthatták a megmozdulásokat. Egyáltalán diák megmozdulások hullámáról, vagy diák lázadásról van-e szó? Valamint milyen országokban voltak ilyen megmozdulások és mi volt a közös bennük. Volt egyáltalán közös pont, vagy a véletlenek összjátékáról van szó?

Opre Bernadett (Történelem BA, III.): Magyarországi Mária árpád-házi hercegnő és nápolyi királyné művészetpártoló tevékenysége

Témavezető: Dr. Bárány Attila

Előadásomban Magyarországi Mária, nápolyi királyné művészetpártoló tevékenységét szeretném bemutatni. Magyarországi Mária Árpád-házi hercegnőként került 1270-ben Nápolyba, a trónörökös jegyeseként. Mint a későbbi II. Sánta Károly felesége, 13 gyermekkel ajándékozta meg az Anjou-házat, akiknek soraiban király és szentté avatott is volt. Mária királyné mélyen vallásos volt, ami tevékenységére is kihatott: az egyházat támogatta és sok templom és kolostor építésében, valamint felújításában vállalt részt. Ráadásul ilyenkor a házassága révén létrejött Árpád- és Anjou-kapcsolatot is megjelenítette a különböző díszítő motívumokban. Éppen ezért sok helyen megfigyelhetők az Árpád-ház piros-ezüst pályái és számos Árpád-házi szent ábrázolása. Előadásomban ezeket szeretném bemutatni.

Veres Tünde (Történelem, BA, III.): Birtokharcok Regéc uradalmáért a XVII. században

Témavezető: Dr. Bárány Attila

A XIII. században épült regéci vár története során több birtokos nemesi család kezében volt. A tulajdonosok folyamatosan fejlesztették az erősséget és gyarapították is az uradalomhoz tartozó falvak számát. A XV. században kialakult török és az erdélyi helyzet miatt egyre jobban felértékelődött a vár és a hozzá tartozó birtokok szerepe. Ez a felértékelődés növelte az uradalom értékét, így nem meglepő, hogy az utód nélkül elhunyt vár tulajdonosa, Alaghy Menyhért után többen is felleptek, mint a vár és birtokainak követelői. Előadásom során azt szeretném bemutatni, hogy az igénylők – Esterházy Miklós, I. Rákóczi György, Homonnai Drugeth Bálint – milyen alapokra támaszkodtak a pereskedés során, s ezek mennyire tekinthetők jogilag elfogadhatónak. Témám bemutatása során kitérek arra is, hogy ki nyerte el a várat, s ez mennyiben befolyásolta annak későbbi sorsát.

Gali Diána Zsuzsanna (Történelem MA, I.): „*Mondd meg nekem, mit eszel, megmondom, ki vagy.*” *Számvevők és vonásigazítók étrendjei Kolozsvárott Báthory Gábor és Bethlen Gábor uralkodása alatt*

Témavezető: Dr. Jeney – Tóth Annamária

Kutatási témám alapját a kolozsvári sáfárpolgári számadásokban található városi tanácskozások táplálkozástörténeti vonatkozású fejezetei jelentik. A Kolozsvár városának tisztségviselői közé tartozó sáfárpolgárok számadásaikban feljegyzett számvevők és vonásigazítók étkezéseinek táplálkozástörténeti vonatkozású fejezeteiből a városvezetés étkezéseit vizsgálom. Pontosabban 1608 és 1629 közötti időszakot, vagyis Báthory Gábor és Bethlen Gábor fejedelemségének időszakát.

A kutatásaimat főként a Kolozsvár város levéltárában, (részben a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának mikrofilmtárában, részben a Román Országos Levéltár Kolozs megyei Igazgatósága) végeztem. A feldolgozott források feldolgozását excel adatbázisban végeztem. Prezentációmban az általam eddig feltárt eredményeket kívánom bemutatni, vagyis a koraújkori város reprezentatív étkezéseinek fogásait, különleges ételeit

Danku Zsuzsanna (Történelem BA, III.): *Constitutio Criminalis Theresiana*, a felvilágosodás korának büntetőtörvénykönyve

Témavezető: Bradács Gábor

Kutatási témám a Mária Terézia nevéhez fűződő *Constitutio Criminalis Theresiana*, a felvilágosodás korának egyik, kevésbé felvilágosultnak mondható, rendkívüli szigorú alkalmazó büntetőtörvénykönyve, amelyet a korábbi javaslatával ellentétben már írásba is foglalt. A kínvallatás, a halálbüntetés a törvénykönyv szerves részét képezi, a korszakot átható, a felvilágosodásból eredeztethető humanitárius intézkedések nem jellemzik. Bár terjedelmes az a szakirodalom, amely vizsgálja a korszakot, és magát Mária Teréziát, de a büntetőtörvénykönyve felett a kutatók rendre átsiklanak. Ha Mária Teréziára gondolunk, azonnal olyan fogalmak jutnak eszünkbe, mint a *Pragmatia Sanctio*, az úrbérrendezés, a vámrendelet, vagy épp a háborúk, amelyeket vezetett, de a büntetőtörvénykönyvét a kutatás eddig nem tette alapos vizsgálat tárgyává. Épp ezért választottam ezt a kutatásom témájává, mivel az újszerűsége eddig ismeretlen információk birtokába juttathat minket, egyúttal a királynőről alkotott képünk is megváltozhat. Izgalmas látni, és teljesen új megvilágításba helyezheti Mária Teréziát, hogy dacára a felvilágosodás egész Európát behálózó eszméi áramlatának, az elrettentés, vagy akár a példastatuálás érveire hivatkozva az amúgy érzelmesnek mondható Mária Terézia nem könyörült a bűnös lelkeken. Vajon él itt az elv, amit Cesare Beccaria képvisel, miszerint a büntetés nem arra hivatott, hogy „kínozzanak és gyötörjenek egy érző lényt”, hanem arra, hogy megakadályozzák az elkövetőt, hogy társait tovább megkárosítsa, illetve elkerülni azt, hogy az elkövetőn túl mások is bűnbe essenek. A téma kutatása az elsődleges forrás, vagyis a *Constitutio Criminalis Theresiana* vizsgálatát teszi szükségessé, ezért a büntetőtörvénykönyv német nyelvű korabeli kiadását teljesen megvizsgálva igyekszem alaposan a kihallgatástól kezdve egészen a kínzóeszközök alkalmazásáig egy teljes körű képet adni a vizsgált korszak büntetőpolitikájáról és jogfilozófiájáról. Külön figyelmet szentelek a kínzás alkalmazására és körülményeire, különös tekintettel arra, hogy milyen esetekben került sor az alkalmazására, és milyen tényezőknek kellett teljesülnie ahhoz, hogy a kínvallatás bekövetkezhessen, esetleg az életkori adottságok,

a nemi hovatartozás befolyásolta-e, és ha igen, milyen mértékben a kínzást. Ezek mellett fontosnak tartom a halálbüntetés pontos és alapos megvizsgálását. A fentiekben leírtak alapján úgy gondolom, hogy a választott témám ténylegesen fontos a témában fellelhető szakirodalom hiánya miatt. Ezt a későbbiek folyamán kibővíteném Mária Terézia fiának és utódjának, II. József büntetőtörvénykönyvének, a *Sanctio Criminalis Josephina*-nak az összehasonlító elemzésével, különös tekintettel a két törvénykönyv alapelvei közti párhuzamokra és különbségekre, illetve az eszmei forrásaikra.

Váradi Katalin (Történelem, PhD, I.): *Az 1863-as és az 1870–71-es orosz diplomáciai siker megítélése és összehasonlítása az Üstökös és a Kladderadatsch alapján*

Témavezető: Dr. Lévai Csaba

Előadásomban azt kívánom bemutatni, hogy a korabeli élclapok (Üstökös, Kladderadatsch) hogyan értékelték az 1863-as lengyel felkelés során, illetve az 1870–71-es ún. Pontus-kérdésben elért orosz diplomáciai sikereket, milyen következtetést vontak le a jövőre nézve. Prezentációmban az alábbi kérdésekre szeretnék választ adni; többek között, hogy a két újság mennyire figyelte végig az eseményeket, mely elemeit emelte ki az ügyeknek, vagy milyen tényezőknek tulajdonította az eredményeket. Továbbá kitérnék arra is, hogy milyen hasonlóságok és különbségek figyelhetők meg a két lap értékelésénél, ábrázolás módjában; valamint, hogy a liberális szemléletükön túl milyen szempontok alapján alkottak véleményt a két esetről.

Kovács Márta (Történelem PhD, I.): *Éhínség és fényűzés. Végletek Indiában 1876 – 1878-ban (Brit-India kettősségének ábrázolása az angol parlament és a sajtó tükrében)*

Témavezető: Dr. Lévai Csaba

Előadásomban azt az időszakot szeretném bemutatni, amelyben erőteljesen megjelent a Brit Birodalom kettőssége Indiában, a pompa és a szegénység. Kutatásom kulcspontjai az ekkor bekövetkező politikai változások, a Royal Title Act és a delhi koronázási ünnepség, illetve az 1876-1878-as indiai nagy éhínség, és ezek megjelenítése a sajtóban. Kutatási eredményeimet különböző források segítségével szeretném alátámasztani és bemutatni. Ilyen forrásként használok a korszakban alkotott törvényeket, a brit parlament vitáit és beszédeit, valamint a rendelkezésemre álló sajtótermékeket. Arra keresem a választ, hogy miként ábrázolták a brit közvélemény előtt ezeket az eseményeket és a Birodalom ezen kettősségét.

Simkó Csilla (Történelem – tanári MA, II.): *Az Odüsszeia és a transzcendens. Isteni-emberi kapcsolatrendszerek*

Témavezető: Dr. Nemes Zoltán

Előadásom során a görög mitológia kapcsolatrendszereibe szeretnék betekintést nyújtani, ezen belül is a halhatatlan istenek és a halandó emberek kapcsolatait, szerelmét, viszonyait szeretném részletes vizsgálat alá vetni Homérosz Odüsszeia c. hőskölteményét forrásként

felhasználva. Fő célom az Odüsszeiában leírt kapcsolatok mitológiai hátterének feltárása, valamint azon kérdések megválaszolása, miért bírnak rendkívüli jelentőséggel az emberek és istenek közötti kapcsolatok, miért fókuszál ezekre oly gyakran maga Homérosz is. Előadásom során arra is kitérnék, mit adott a görögségnek, valamint mit ad ma nekünk ez a sokat kutatott hősköltemény. Itt szeretném megjegyezni, hogy a tervezett előadás az általam írott azonos címmel rendelkező, korábban még be nem mutatott DETEP dolgozatomra épül.

Fakász János (Történelem PhD, III.): *Küklopsz - Egy szatírájáték és tanulságai*

Témavezető: Dr. Nemes Zoltán

Euripidész Küklopsz című műve az egyetlen teljes egészében fennmaradt szatírájáték. Előadásomban azt vizsgálom, miben különböznek a mű története és megoldásai Homérosz Odüsszeiájától, mely a darab egyértelmű forrásaként szolgál. Emellett hangsúlyt fektetek arra is, hogy a mű feltételezett (és több érveléssel is alátámasztható) keletkezési ideje, annak történeti háttere milyen következtetésekre enged lehetőséget: van-e, és ha van, milyen hatása lehet a vizsgált mű térbeli és időbeli elhelyezkedésének a mű mondanivalójára, vagy akár annak létrejöttére.